בקולב הלך אחר מסמרותיו בסולם הלך אחר שליבותיו בערסי הלך אחר שלשלותיו וחכמים אומרים [6]הכל הולך אחר המעמיד רבא אמר לצדדים קתני יש עליה חותם תכשיט דאיש אין עליה חותם תכשיט דאשה רב נחמן בר יצחק אמר [7]טומאה אשבת קרמית טומאה [8]כלי מעשה אמר רחמנא וכלי הוא שבת משום משוי אמר רחמנא אין עליה חותם תכשיט יש עליה חותם משוי: ולא במחט שאינה נקובה: [9]למאי חזיא אמר רב יוסף הואיל ואשה [10]אוגרת בה שערה א"ל אביי ותהוי כבירית טהורה ותשתרי אלא תרגמא רב אדא נרשאה קמיה דרב יוסף הואיל ואשה חולקת בה שערה בשבת למאי חזיא אמר רבא טס של זהב יש לה על ראשה בחול חולקת בה שערה בשבת מניחתה כנגד פדחתה: **מתני'** [11]לא יצא האיש בסנדל המסומר ולא [12]ביחיד בזמן שאין ברגלו מכה ולא בתפילין [13]ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה [14]ולא בשרירין ולא בקסדא ולא במגפיים ואם יצא אינו חייב חטאת: **גמ'** סנדל המסומר מאי טעמא אמר שמואל שלפי הגזרה[15] היו והיו נחבאין במערה ואמרו הנכנס יכנס והיוצא אל יצא נהפך סנדלו של אחד מהן כסבורין הם אחד מהן יצא וראוהו אויבים ועכשיו באין עליהן דחקו זה בזה והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו בהם אויבים רבי אילעאי בן אלעזר אומר במערה היו יושבין ושמעו קול מעל גבי המערה כסבורין היו שבאו עליהם אויבים דחקו זה בזה והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו בהן אויבים רמי בר יחזקאל אמר בבהכ"נ היו יושבין ושמעו קול מאחורי בהכ"נ כסבורין היו שבאו עליהם אויבים דחקו זה בזה והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו בהן אויבים באותה שעה אמרו אל יצא אדם בסנדל המסומר אי הכי בחול נמי ליתסר מעשה כי הוה בשבת הוה ביום טוב לישתרי אלמה תנן

משלחין

בקולב. הוא כמין עמוד רחב מלמטה ודק מלמעלה ומיטלטל והמעמיד מעמידו לפני חלון חנותו ומסמרין מחוצין בו ותולין בהן אגנטים ולוטות למכור: **בערסא.** מיתתייר"א בלע"ז והן מחזיק גדולות לשקול למר ושעוה ומחטא והן של עץ: **הלך אחר שלשלותיו.** שתלוי בהן וחוט של מתכת הן טמאות:

המעמיד. גוף הטבעת מעמיד החותם והעול מעמיד את שלשלותיו והקולב את מסמרותיו והסולם את שליבותיו שהרי בהם קבועים והערסא הוא עץ [a] ארוך שהקנה שקורין יש"א והלשון תמוה בו והשלשלות קבועות בקנה וכולן הענ ארוך מעמידן שהוא פליי"ל ששתי כפות המאזנים תלויות בב' לאשין: **רבא אמר.** גריסתא דקתני וטבעת הוי תכשיט בין שיש עליה חותם בין שאין עליה חותם לאו אריסא דאיירי בתכשיטי נשים קיימי תרוייהו אלא חד תכשיט דאיש וחד תכשיט דאשה ולצדדין קתני: **טומאה אשבת קרמית.** הא דקתני בין שיש עליה כו' לאו אריסא קאי דקרי ליה תכשיט נשים אלא הכי קאמר וטבעת שאמרו שנטמאת בין שיש עליה חותם דלאו תכשיט הוא מיהו כלי מעשה הוא בין שאין עליה חותם דהוי תכשיט וכי קתני ריש תכשיטי נשים לשאין עליה חותם: **למאי חזיא.** לתכשיט דקתני אינה חייבת חטאת: **אוגרת בה שערה.** היולת חוץ לקיטוריה כורכתו סביב המחט ותוחבת המחט בשבכה מתחתיה אלא יראה שערה: **ויהיו כבירית.** דתנא מתניתין (לקמן דף פג.) בירית טהורה מלטמא ויולאין בה. והיא כמין אצעדה שעושה לשוקיה מעל גתי שוקיה להדקן שלא יפלו על רגלה: **טהורה.** דלאו תכשיט היא אלא תשמיש לגתי שוקיה והוי (ב) טבעת הכלים דאמרן טהורות בפרקין דלעילו) ויולאין בה שצריך לה עם גתי שוקיה ולא הוי משאוי ויולאין דכיון דלגיעותא היא לא שלפא ומאוי והאי מחט נמי לגיעותא דשער בשאה עדיה ולא מחויא ואמאי לא תנא לכתחילה: **חולקת.** לכאן ולכאן בחמנע דאשה שקורין גריו"ל בלע"ז): **וכשכב למאי חזיא.** הרי בשבת אינה חולקת שערה: **טס של זהב יש לה על ראשה.** המחד והשני עוקן הוי: **בחול חולקת שערה.** בעוקן: **ובשבת.** מוחבת העוקן בשבכה והטס שבראשה

תוחבת תכשיט וא"ת אמאי לא משני דשמש בטס של זהב יש לה בראשה כדמשני לעיל שיגויא דבסמוך וי"ל דאם היתה חוגרת בה שערה לא היתה מניחתה לעולם כנגד פדחתה ואינה חשובה תכשיט אלא טס וקשה לרשב"א לפירוש זה דכיון דמחט שחוגרת בה שערה היא עטורה היכי קאמר לעיל (דף נב:) אבל לענין טומאה לא ודא אחת היא הרי יש חילוק אפילו בשלימה לחותה שאינה חוגרת בה טמאה ולחותה שחוגרת בה טהורה וצריך לומר לטומאה נמי פריך ומיהו

טהורה כבירית שהיא טהורה גם תשתרי לצאת בה:

ומניחתה כנגד פדחתה. השתא לא היה צריך לומר שחולקת בה

שערה כלל אלא לחמת מפרש: **ושמעו** קול מעל גבי המערה. קול של סנדל המסומר: (שיר לע"ג) **לא** [c]בסנדל המסומר **ולא** [d]במגעל שאינו תפור. תימה לר"י והא קתני מיפא זה הכלל כל שנאחזין בו משלחין אותו ביו"ט ומפרש בגמ' דכל שנאחזין בו בחול קאמר וסנדל המסומר ניאחזין בו בחול ואמאי אין משלחין אותו ביו"ט וי"ל דהמחיר בו לפי שבא תקלה על ידו כי היכי דאסר ליה בשמעתין ר' אלעזר בר' שמעון לטלטלו לכסות בו את הכלי או לסמוך בו כרעי המטה אע"פ [e]שאחר כלים שמלאכתן לאיסור שרי לטלטלן לצורך גופן ומקומן וזה הכלל דקתני התם לא קאי אלא אמנעל שאינו תפור וגרשה לר"י דאפי' לרבנן דר' אלעזר דשרי לטלטל לצורך גופו ומקומו אסור לשלחו ביו"ט אע"ג דשילוח משוס שמחת י"ט חשיב כמו לצורך גופו מדשרי' לשלוח דברים שמלאכתן לאיסור מין שבאת תקלה על ידו ליכא שמחת י"ט:

מין

רב נחמן בר יצחק אבר טומאה אשבת קא רמית. לאפילו בלאו טעמא דהוי תכשיט לאיש היא טמאה מכל כלי מעשה והשתא בין לרבא בין לרב נחמן בר יצחק מוקמי תרוייהו כרבי נחמיה ולא מטעמא מטעם תכשיט לאשה אלא מטעם תכשיט לאיש או מטעם דהוי כלי מעשה ולצדדין קתני בין לרבא

בין לרב נחמן בר יצחק:

למאי חזיא. פי' בקונטרס למאי חזיא והא משוי הוא וקשה לר"י דאם כן מאי משני הואיל ואשה מולקת בה שערה אלו משוס הכי לא הוי משוי והא אינו לא מלבוש ולא תכשיט אלא גרשה לפרש למאי חזיא למה היא רגילה לצאת בה בחול אמר רב יוסף כו' ונתר הכי פריך ובשבת למאי חזיא נהי דרגילה לעשאה בשביל שלריכה לחלק בה שערה בשבת תיהוי משוי כיון דאינו לא מלבוש ולא תכשיט ובקונטרס פי' בסמוך בשבת למאי חזיא והלא בשבת אינה חולקת שערה וקשה לר"י מדלא דהא מנא ליה לאסור לחלק בה שיער בשבת ועוד לאמאי פריך והא אמור אפילו יהא מותר תקשה והא משוי הוא:

הואיל ואשה אוגרת בה שערה. גרשה לר"י שמוחבת המחט בתוך הסבכה ודוחקת את הסבכה כדי שלא יפלו שערותיה חוץ לקיטוריה והשתא אתי שפיר דהוי כעין בירית שאוחזת בתי שוקיה שלא יפלו ולא כפירוש הקונטרס:

ותיהוי כבירית טהורה ותשתרי. פירש בקונטרס דכי היכי דהתם לא חיישי לדילמא משלפא ומחוי הואיל ולגיעותא עבידא ה"נ לא ימות לשלף ומחוויי מהאי טעמא וקשה לר"י דהא ככלים אין יולאין בהן בשבת דחיישינן דילמא משלפא להו משוס דהוי תכשיט כמו שאפרש אע"ג דלגיעותא עבידא כמו בירית דהכל ענין אחד אלא שבירית בחמת וכלים בשתים כדאמרינן לקמן (דף פג:) ועוד דלמה לו להזכיר כאן טהרת בירית הוא ליה למימר ותיהוי כבירית ותשתרי וגרשה לר"י דה"פ ותהוי כבירית שיולאין בה לפי שהיא טהורה משוס שאינה תכשיט דאינה נוי לאשה מין דאינה כ"א בחמת והוא כטבעת הכלים דאינה כ"א לעורך בתי שוקים ה"נ הא' מחט שהיא טהורה לפי שאינה אלא כטבעת הכלים תשתרי

רב נחמן בר יצחק אבר טומאה אשבת קא רמית. לאפילו בלאו טעמא דהוי תכשיט לאיש היא טמאה מכל כלי מעשה והשתא בין לרבא בין לרב נחמן בר יצחק מוקמי תרוייהו כרבי נחמיה ולא מטעמא מטעם תכשיט לאשה אלא מטעם תכשיט לאיש או מטעם דהוי כלי מעשה ולצדדין קתני בין לרבא

בין לרב נחמן בר יצחק:

למאי חזיא. פי' בקונטרס למאי חזיא והא משוי הוא וקשה לר"י דאם כן מאי משני הואיל ואשה מולקת בה שערה אלו משוס הכי לא הוי משוי והא אינו לא מלבוש ולא תכשיט ובקונטרס פי' בסמוך בשבת למאי חזיא והלא בשבת אינה חולקת שערה וקשה לר"י מדלא דהא מנא ליה לאסור לחלק בה שיער בשבת ועוד לאמאי פריך והא אמור אפילו יהא מותר תקשה והא משוי הוא:

הואיל ואשה אוגרת בה שערה. גרשה לר"י שמוחבת המחט בתוך הסבכה ודוחקת את הסבכה כדי שלא יפלו שערותיה חוץ לקיטוריה והשתא אתי שפיר דהוי כעין בירית שאוחזת בתי שוקיה שלא יפלו ולא כפירוש הקונטרס:

ותיהוי כבירית טהורה ותשתרי. פירש בקונטרס דכי היכי דהתם לא חיישי לדילמא משלפא ומחוי הואיל ולגיעותא עבידא ה"נ לא ימות לשלף ומחוויי מהאי טעמא וקשה לר"י דהא ככלים אין יולאין בהן בשבת דחיישינן דילמא משלפא להו משוס דהוי תכשיט כמו שאפרש אע"ג דלגיעותא עבידא כמו בירית דהכל ענין אחד אלא שבירית בחמת וכלים בשתים כדאמרינן לקמן (דף פג:) ועוד דלמה לו להזכיר כאן טהרת בירית הוא ליה למימר ותיהוי כבירית ותשתרי וגרשה לר"י דה"פ ותהוי כבירית שיולאין בה לפי שהיא טהורה משוס שאינה תכשיט דאינה נוי לאשה מין דאינה כ"א בחמת והוא כטבעת הכלים דאינה כ"א לעורך בתי שוקים ה"נ הא' מחט שהיא טהורה לפי שאינה אלא כטבעת הכלים תשתרי

מסורת הש"ס

a) [לעיל עז:]. b) [לקמן קנב.]. c) [בי הפרוך בעבור לגד אוגדת]. d) [לעיל נב:]. e) כס"ל: הסמוך. f) [דף נב.]. g) רש"ל מיתק זב. h) [שבת פ"ו ה"ב]. i) [לקמן סב.]. j) כס"ל: הסמוך. ומן לתלן. k) [נ"ל סנדל]. l) [נ"ל מנעל]. m) [לקמן קכד.].

הגהות הב"ח

(a) רש"י ד"ה המעמיד וכו' וקערסא הוא עץ הארוך שהוא קנה שקורין: (b) ד"ה טהרה וכו' והרי הוא כנגנת: (c) ד"ה סנדל וכו' ומסמרות לאוזן כנ"ל ותיבת למעלה נמחק:

גליון הש"ס

מתני' ולא בשריון. עי' לקמן סד ע"ב בתי"ר ד"ה כל שאפרו:

רבינו חננאל

קולב. יש מי שאומרים מפני הכשיט הוא להשמיע קול כדורך בגת ומחזוקו במסמרים. שליבות ושלשלאות, פשוטות הן. **רבא** אמר הא מתניתא לצדדין קתני. אין עליה חותם תכשיט דאשה, יש עליה חותם תכשיט דאיש. והדין כך הוא שיהא האיש מותר לצאת בטבעת שיש עליה חותם. והאשה בטבעת שאין עליה חותם. מפני שתכשיט הוא להן וכל הכשיט שרי. אלא משום גזירה) דרבא כדבעינן למימר לקמן ומד ג. דאמר סעמים שהאשה נותנת לבעלה טבעת שאין עליה חותם להוליכה אצל האומן ומניחה באצבעו עד שמגיע אל האומן. ופעמים שהאיש נותן לאשתו טבעת שיש עליה חותם להניחה בקופסא ומניחתה באצבעתה עד שמגעת לקופסא, לפיכך אסרו אחד האיש ואחד האשה לצאת בין בטבעת שיש עליה חותם בין בטבעת שאין עליה חותם. רב נחמן בר יצחק אמר טומאה אשבת קרמית כו'. **ולא** במחט שאינה נקובה. אוקימנא כדתניא כמין טס של זהב יש לה על ראשה, בחול חולקת בה שערה, בשבת מנחת על פדחתה, ונו' הוא לה. **לא יצא** בסנדל מסומר כו'. מ"ש שלפי השמד כו'. פשוטה היא.

עין משפט נר מצוה

כו א מי' פ"ט מהל' שבת הלכה ה סמג לאין סה טוש"ע ס"ח סי' שנ סעיף ט:
כח ב מי' פ"ט מהל' שבת הלכה כ:
כט ג מי' שם הלכה יז סמג שם טוש"ע ס"ח סי' שם סעיף ז:

תורה אור השלם

ו ויקח משה ואלעזר הכהן את הזהב מאתם כל כלי מעשה: במדבר לא נא

לעזי רש"י

אישתדיר"א [אישתדיר"א]. כאזניים (באיטליקית).
ריש"א [ריש"א]. מיט. כן של מאזנים.
פליי"ל. קנה-המאזניים.
גריי"א. פסולת, שביל (בשערות).

מוסף רש"י

ולא בשריון כו'. משום מלאכת העין אלא יתבאזנו כאיטליר (לקמן סד:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com